

Därför behövs en långsiktig nationell biobanksinfrastruktur

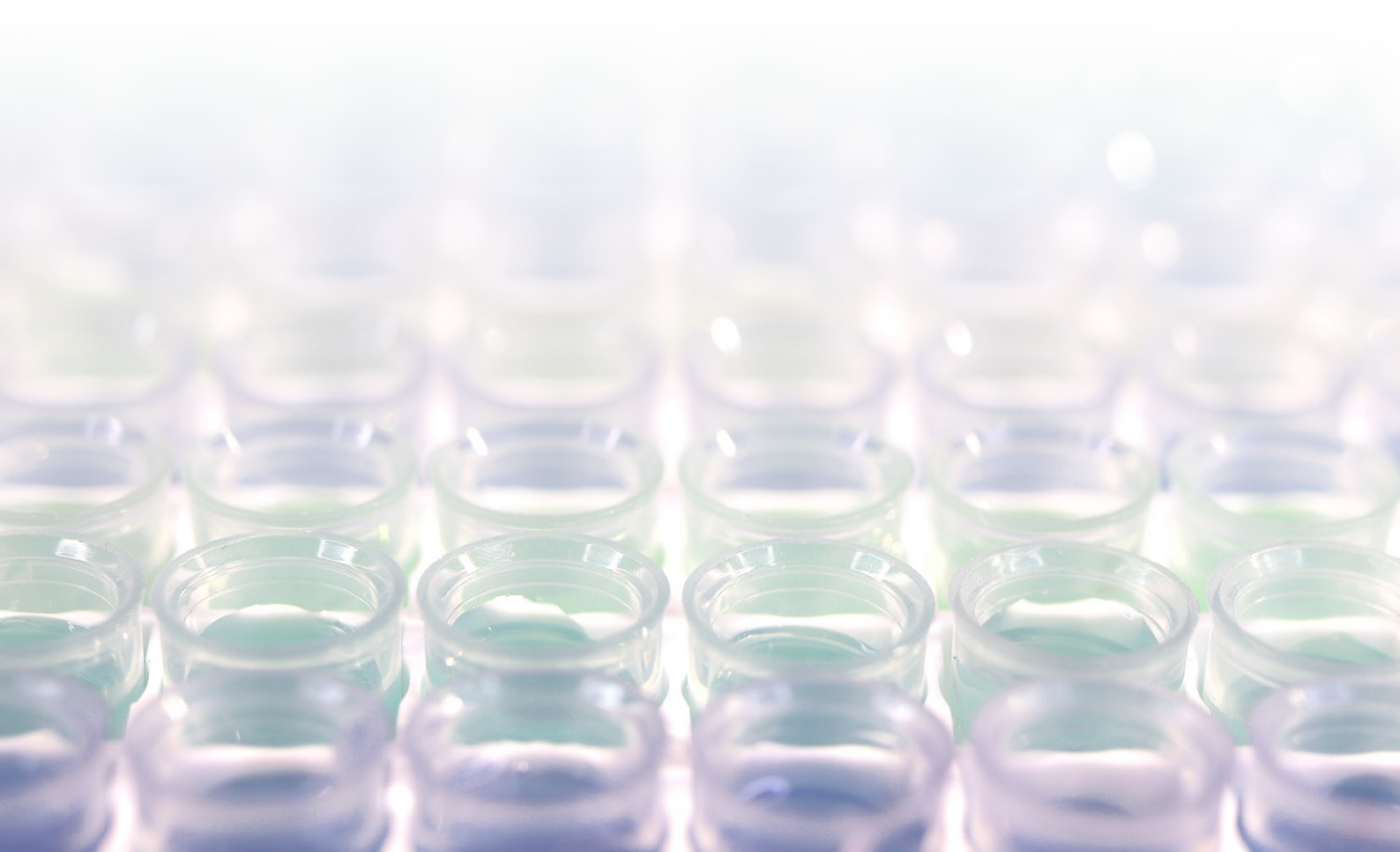
INNEHÅLL

Sammanfattning	3
Biobank Sverige – nytta genom samverkan	4
Detta gör Biobank Sverige	5
Så arbetar Biobank Sverige	6
Det svenska biobankslandskapet	7
Biobanker blir allt viktigare	7
Värdet av en biobank ökar med tiden	7
Stora möjligheter genom samverkan	7
Patientnytta, vård och forskning	8
Tillsammans utvecklar vi hälso- och sjukvården	9
Biobank Sverige bidrar till god vård	9
Precisionsmedicin och individanpassad vård	10
Svenska biobanksregistret	10
Nyckelroll i svensk life science	11
Så säkrar vi en hållbar biobanksinfrastruktur	12
Strategisk finansiering	12
Uppdrag och ansvarsfördelning	13
Utrymme för förvaltning	13
Stark samverkan	13
En väg in	13
Därför behövs Biobank Sverige	13
Covid-19 – ett talande exempel	14
Biobankslagen och samtyckesfrågor	14
Strategisk insamling och provsamlingsregister	14
Samordning av provsamlings på NPC	14
Lärdomar och reflektioner	15

Sammanfattning

- Biobank Sverige är en viktig nationell infrastruktur och en grundförutsättning för god och jämlik vård, klinisk forskning och Sveriges konkurrenskraft inom life science
- Värdet av biobanksprov – och därmed också biobanksinfrastrukturen – ökar över tid
- Biobank Sverige möjliggör och stödjer samordning inom biobanksområdet till nytta för patienter, vård och forskning

Denna rapport vänder sig till dig som är politisk beslutsfattare, chef, utredare eller handläggare. Syftet med rapporten är att tydliggöra Biobank Sveriges roll som en väsentlig del av vård och patientnytta och som möjliggörare för klinisk forskning och life science-industrins utveckling. Vi redogör här för ett kritiskt behov av att säkerställa en stabil och långsiktig finansiering av Biobank Sverige som infrastruktur och samordnande instans.

Biobank Sverige – nytta genom samverkan

Biobank Sverige är inte en biobank utan en **nationell infrastruktur för biobankning** som grundar sig på en överenskommelse mellan hälso och sjukvård, akademi samt näringsliv i samverkan med patientorganisationer. **Biobank Sverige har inte någon egen förvaring av prov** utan fungerar som en samordnande funktion och brobyggare mellan sjukvård och forskning. I praktiken arbetar Biobank Sverige med nyttiggörande av biobanker och att knyta samman det svenska biobankslandskapet för bättre vård och forskning. En grundprincip för detta arbete är värdet och nyttan för patienter.

Arbetet inom Biobank Sverige sker på uppdrag och med stöd av regioner och universitet med medicinska fakulteter och stöds också av Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), Vetenskapsrådet (VR) och Vinnova. Branschorganisationerna inom Life Science i Sverige (LIF, Swedish Medtech, SwedenBio och Swedish Labtech) ingår också i denna samverkan.

Visionen för Biobank Sverige är att bygga en **gemensam, förbättrad och långsiktigt hållbar**

VAD ÄR EN BIOBANK?

En biobank är en organisatorisk enhet och infrastruktur vid t.ex. ett sjukhus, universitet eller företag. Biobanker ansvarar för hanteringen och bevarandet av prov från människor eller foster som tas inom vården och som sedan sparas för vård eller forskningssyfte.

nationell biobanksinfrastruktur för hälso- och sjukvård, akademi och näringsliv med bästa förutsättningar för både nationellt och internationellt samarbete. Syftet med detta är att möjliggöra en **nationellt tillgänglig, kostnadseffektiv** och **konkurrenskraftig** insamling och biobankning som ska säkra tillgången till prov med hög kvalitet.

Detta leder till patientnytta och ska ske på ett för patienter och provgivare säkert sätt i samförstånd och i enlighet med deras samtycke.

Detta gör Biobank Sverige

Biobank Sverige skapar struktur och samsyn i ett annars fragmenterat och komplext landskap. Detta görs genom att tillhandahålla en **gemensam ingång** för intressenter som vill ha kontakt med biobanker i Sverige eller för myndigheter och infrastrukturer som vill samverka. Arbetet innebär också att bidra med **expertis, utbildning och vägledning** både gentemot biobanksverksamheterna runt om i landet men också forskare eller beslutsfattare som vill använda sig av eller bättre förstå förutsättningarna kring biobanksprov och biobanker.

- I svenska biobanker finns över **150 miljoner** prov bevarade för vård och forskning
- Biobanksverksamheterna inom Biobank Sverige hanterar årligen ca 1 100 ansökningar
- Statistik år 2020 från de 7 universitets-sjukhusen/universiteten visar att
 - » **469 olika studier** begärt uttag omfattande totalt ca 740 000 prov
 - » infrastrukturens service vid dessa platser möjliggjorde **439 vetenskapliga publikationer**

Den viktigaste uppgiften som Biobank Sverige ansvarar för är dock **nationell samordning, införande och koordinering inom biobanksområdet**. Detta innebär bland annat att aktivt arbeta för en gemensam tillämpning av biobanksrelaterade regelverk som många gånger kan vara svårtolkade. Det handlar också om att gemensamt hantera biobanksfrågor utifrån överenskomna principer och standarder och att erbjuda operativ service till forskare som ska fungera på ett nationellt enhetligt sätt.

Denna nationella samordning är utmanande men också otroligt viktig – härigenom uppnås den samsyn och enhetlighet som behövs för att knyta samman det svenska biobankslandskapet.

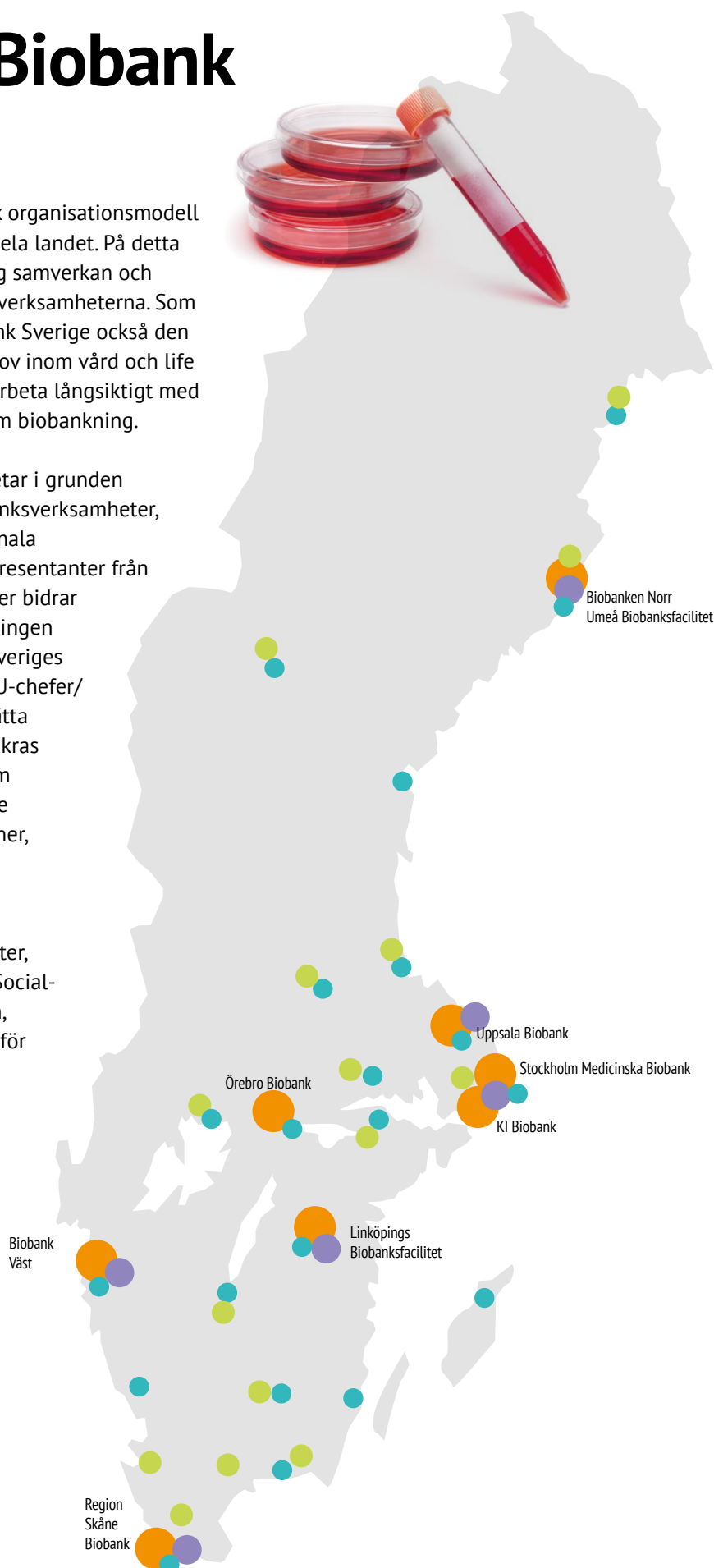
Så arbetar Biobank Sverige

Biobank Sverige har en framgångsrik organisationsmodell som utgörs av aktörer spridda över hela landet. På detta sätt möjliggörs lokal förankring kring samverkan och informationsutbyte mellan biobanksverksamheterna. Som nationell infrastruktur stärker Biobank Sverige också den nationella förmågan att hantera behov inom vård och life science men också möjligheten att arbeta långsiktigt med gemensamma strategiska frågor inom biobanking.

Infrastrukturen Biobank Sverige arbetar i grunden behovsanpassat, där regionala biobanksverksamheter, biobankssamordnare, sjukvårdsregionala biobankscentrum (RBC), forskare, representanter från näringslivet och patientorganisationer bidrar med sina synpunkter och sätter riktningen för det nationella arbetet. Biobank Sveriges styrgrupp som består av dekaner, FoU-chefer/ direktörer ansvarar i sin tur för att sätta ramarna för arbetet som sedan förankras och genomförs nationellt, ofta genom olika utvecklingsprojekt. Detta arbete sker tillsammans med berörda regioner, sjukvårdsregioner och universitet.

Arbetet inom Biobank Sverige sker i nära kontakt med berörda myndigheter, exempelvis Folkhälsomyndigheten, Socialstyrelsen, Etikprövningsmyndigheten, Läkemedelsverket och Inspektionen för Vård och Omsorg.

- Provservicekoordinatorer
Utökat operativt stöd
- Regionsjukhus
Operativt stöd
- Regionala biobankscentrum (RBC)
Regulatoriskt stöd
- Biobankssamordnare
Operativt och regulatoriskt stöd

Det svenska biobankslandskapet

Biobanker blir allt viktigare

Med hjälp av sparade biobanksprov går det att förhindra eller lindra effekterna av folksjukdomar, epidemier och pandemier. Genom precisionsmedicin kan patienter få individanpassad vård baserat på individuella förutsättningar. Cancerbehandlingar blir också mer effektiva där läkare med information från sparade prov kan rädda liv och minska mänskligt lidande. Sveriges biobanker och infrastrukturen Biobank Sverige arbetar med små eller tidsbegränsade resurser för att möta detta växande behov.

Värdet av en biobank ökar med tiden

Ett sparat prov, exempelvis vävnadsprov, blodprov eller cellprov, har ett oerhört stort värde redan idag men kan också göra skillnad om 5, 10, 50 år eller mer. I takt med utvecklingen som sker, förbättras hela tiden möjligheterna med sparade prov som utgör grunden för utvecklandet av preventiva åtgärder, precisionsmedicin och läkemedel. Svårigheten är att förstå provens värde på förhand vilket ökar behovet av nationell samordning och samsyn kring bevarandet av prov och prioriterade åtgärder bland våra biobanker.

Stora möjligheter genom samverkan

Biobankslandskapet är historiskt sett splittrat. Det finns inget tydligt uppdrag gällande den nationella samordningen av biobanker eller förvaringen av prov. Varje enskild biobank måste därför ha rutiner på plats för att hantera ett ökat behov från både vård och forskning samtidigt som oförutsedda händelser inte kan bemötas i brist på resurser. Sverige har i teorin unika förutsättningar när det kommer till biobankning men behöver kraftsamla för att ta nästa steg. En grundbult för förändring är den viktiga huvudöverenskommelse som finns på plats om ett fördjupat samarbete för att stödja en biobanksinfrastruktur för hälso- och sjukvård, akademi och näringsliv. Detta är både grunden för Biobank Sveriges existens och en förutsättning för att knyta samman det svenska biobankslandskapet.

Genom att utveckla framgångskonceptet Biobank Sverige stärks patienternas möjlighet till bästa vård och behandling och vi som nation kan ta en ledande position inom life-science.

Patientnytta, vård och forskning

Dagens sjukvård är gårdagens forskning och dagens forskning är morgondagens standardbehandlingar inom hälso- och sjukvården. Biobanksprov är en förutsättning för denna forskning, såväl akademisk

som industriell. Biobank Sverige är den naturliga länken mellan provhållande biobanker och de aktörer inom akademi och näringsliv som är i behov av att använda provmaterial och provinformation.

” Att respektera medborgare handlar om att använda prov och inte bara spara dem. Många tror att detta sker automatiskt men det behövs en nationell infrastruktur som kan samordna biobanker och andra aktörer. Biobank Sverige är i praktiken en förutsättning för bättre och mer jämlik vård.

Eskil Degsell, Patient- och närstående-representant, Karolinska Universitetssjukhuset

Tillsammans utvecklar vi hälso- och sjukvården

Biobankning är starkt kopplat till ett flertal områden inom hälso- och sjukvård, forskning och patientnytta. Biobank Sverige är en central komponent för att knyta samman detta ekosystem av infrastrukturer.

” Att kunna jämföra patientens aktuella tumör med hans tidigare prover i biobanken är ofta helt avgörande vid återfall. Det är en förutsättning för rätt vård.

Martin Hallbeck, Professor och verksamhetschef, Klinisk patologi Linköping

Biobank Sverige bidrar till god vård

I Sverige förvaras mer än 150 miljoner prov i biobanker inom hälso- och sjukvård samt akademi, med en årlig tillväxt om ca 3 miljoner prov. Majoriteten av dessa prov, ca 95 %, sparas för vård och behandling. I kombination med unikt välordnade nationella register (myndighetsregister, kvalitetsregister i hälso- och sjukvård) och personnummersystem, är dessa prov en ovärderlig resurs och en stor styrka. Biobank Sverige samordnar och vägleder våra biobanker som bidrar till patientnyttan genom att:

- En patients prov i biobanker kan jämföras med nytagna prov för en säkrare diagnos och rätt behandling
- Forskning på sparade prov kan ge kunskap om varför sjukdomar uppkommer och hur de ska behandlas och därmed bidra till att förebygga och lindra sjukdom
- Sparade prov kan vara viktiga för genetiska släktingar eller för framtida generationer i samband med ärftliga sjukdomar

Precisionsmedicin och individanpassad vård

Sverige har en målsättning om att vara ett föregångsland när det gäller att införa individanpassad diagnostik och behandling i hälso- och sjukvården (även kallat precisionsmedicin). Genomic Medicine Sweden (GMS) är en nationell sammanslutning och infrastruktur under uppbyggnad som syftar till att kunna göra genetiska analyser tillgängliga för alla. Biobanker lyfts i detta sammanhang både som ett exempel på en nödvändig basresurs för HMS och som en viktig forskningsinfrastruktur vid införandet av precisionsmedicin.

Svenska biobanksregistret

Det Svenska biobanksregistret (SBR) förvaltas och utvecklas sedan 2021 av Biobank Sverige och är regionernas gemensamma register för alla sparade biobanksprov tagna inom hälso- och sjukvården i Sverige. Biobankslagens krav på spårbarhet för prov även över huvudmannagränser (region, akademi, läkemedelsindustri) har skapat ett behov av register

på sjukvårdsregional, lokal och nationell nivå för information kring prov i biobanker.

Det Svenska biobanksregistret är till för att underlätta den administration som biobankslagen ger upphov till, bland annat som stöd för att tillgodose medborgarens rätt att spåra prov och hantera samtyckesbegränsningar. Registret är också en viktig resurs för att kunna söka fram prov som kan vara till nytta för forskning, eftersom denna information annars inte finns samlad någonstans.

” För att lyckas introducera precisionsmedicin i Sverige behövs välorganiserade biobanker med strukturerad information om lagrade prov.

Richard Rosenquist Brandell, Föreståndare Genomic Medicine Sweden och professor i klinisk genetik, Karolinska Institutet samt överläkare vid Karolinska Universitetssjukhuset

Nyckelroll i svensk life science

I den nationella life science-strategi som presenterades av regeringen 2019 finns 30 målsättningar inom åtta prioriterade områden, vilka bedöms vara särskilt angelägna för att uppnå målet om att Sverige ska vara en ledande life science-nation. Biobank Sverige är avgörande för uppfyllandet av ett flertal av dessa mål och områden, där infrastrukturens vision och övergripande målsättningar ligger väl i linje med de behov som formuleras i strategin.

” Biobank Sveriges arbete ger förutsättningar och skapar incitament för läkemedelsföretag att förlägga kliniska prövningar i Sverige. Det är något som både påverkar våra ambitioner inom life science och patienternas möjlighet att delta i kliniska prövningar, men också tillgång till nya och innovativa behandlingar i en positiv riktning.

Frida Lundmark, Expert Life Science, LIF

MED ANSVAR FÖR HELHETEN

I samband med de nya EU-förordningarna för kliniska prövningar av läkemedel och medicintekniska produkter stod Sverige inför en särskild utmaning eftersom ansökan om biobanksprov sker i en separat process i Sverige till skillnad från i många andra länder. Biobank Sverige lyckades genom en ansökan till Vinnova säkerställa resurser för utvecklandet av ett IT-system som möjliggör hantering av biobanksansökningar och yttranden till Läkemedelsverket och Etikprövningsmyndigheten enligt de nya EU-förordningarna. Utan detta projekt skulle kliniska prövningar som omfattar biobanksprov vara mer eller mindre omöjliga att förlägga i Sverige.

Så säkrar vi en hållbar biobanksinfrastruktur

Biobank Sverige är ensamma om att kunna erbjuda den nationella samordning samt tjänste- och hårdvaruförsörjning som behövs för att biobanksområdet ska nå sin fulla potential. Ur det perspektivet är Biobank Sverige inte bara en forskningsinfrastruktur utan en värdeskapande och kostnadseffektiv resurs för vård, forskning och patientnytta.

Ett antal nyckelfaktorer avgör möjligheterna för att Biobank Sverige ska kunna fortsätta att utveckla biobanksområdet och tillmötesgå de förväntningar som finns – grundförutsättningar för att garantera infrastrukturens fortlevnad och vidareutveckling. Särskilt viktigt är det att långsiktigt säkerställa resurser, kapacitet och nyckelkompetenser för såväl grundverksamhet som proaktiva insatser.

Strategisk finansiering

Biobanker och biobanksinfrastrukturer är kostsamma och kan inte drivas med egna intäktsflöden utan är beroende av långsiktig finansiering för drift, underhåll och utveckling.

Biobank Sverige har en stor och bred kunskap och arbetar både strategiskt och operativt men för att fortsätta att utveckla infrastrukturen – behövs en stabil grundfinansiering.

Idag finansieras Biobank Sverige delvis genom infrastrukturanlag via Vetenskapsrådet som tar slut 2024, samt resurser från universiteten och regionerna för kompetens, hårdvarustöd, dokumentation och sjukvårdsregional samordning.

Som forskningsinfrastruktur av nationellt intresse

är det viktigt att det finns ekonomiska förutsättningar för att kunna garantera infrastrukturens fortlevnad och att den etablerade roll och servicefunktion Biobank Sverige utgör kan bestå. För att kunna möta morgondagens behov behövs en långsiktig finansiering som säkerställer grundstruktur och nyckelkompetens.

Uppdrag och ansvarsfördelning

Biobank Sverige är en infrastruktur som också är en nödvändighet för andra forskningsinfrastrukturer. Det finns därför en naturlig förväntan om att Biobank Sverige bidrar med biobankskompetens och stöd till dessa. Eftersom Biobank Sverige i praktiken är den enda etablerade nationella strukturen inom biobanksområdet finns det goda möjligheter att utöka och förtydliga infrastrukturens uppdrag på ett sätt som skulle skapa förutsättningar för att möta de behov som finns och kan uppstå. Detta i kombination med en tydlig ansvarsfördelning mellan stat, regioner, akademi och life science-industri i biobanksfrågor skulle underlätta samordningen och utvecklingen av biobanksområdet i Sverige i stort.

Utrymme för förvaltning

Mycket av det förbättringsarbete som drivs via Biobank Sverige resulterar i förvaltningsobjekt i form av exempelvis processer, standarder och tekniska lösningar. Det gäller allt från ansökningsblanketter till rådgivningsprocesser och IT-system som det Svenska biobanksregistret (SBR). Förbättringsarbetet är både nödvändigt och efterfrågat vilket gör att behovet av att kunna förvalta de resultat som uppstår på ett bra sätt blir en allt mer kritisk fråga. En ökad förvaltningskapacitet är därför en förutsättning för att kunna möta de kostnader och resursbehov som verksamheten genererar.

Stark samverkan

Biobank Sveriges funktion som en självständig och etablerad samverkan mellan huvudmän och intressenter - med olika uppdrag, kultur och prioriteringar - är unik och har visat sig vara ett vinnande koncept för samordning av biobanksfrågor i Sverige. Det distribuerade ansvaret i kombination med aktivt deltagande från branschorganisationer och andra intressenter, såsom Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), är en effektiv plattform för förankring och koordination av gemensamma frågor. Likaså har den överenskomna samverkan varit en värdefull språngbräda för att kunna hantera nationella systemlösningar, som exempelvis det Svenska biobanksregistret.

” Lång uppföljning, kopplade hälsodata tillsammans med bred biomarkörprofilering gör sparade prov med hög kvalitet ovärderliga för att förstå hur sjukdomar uppkommer. Det kan leda till nya sätt att både förebygga och behandla sjukdom.

Beatrice Melin, Professor och Forskningsdirektör vid Institutionen för strålningsvetenskaper, Umeå Universitet

Det starka samarbetet inom Biobank Sverige möjliggör ett delat ansvar för att fortsätta bygga upp och utveckla en nationell gemensam biobanksinfrastruktur, som i sin tur kommer att ge en bättre utdelning av de satsningar som gjorts och som görs på biobanksområdet.

En väg in

Från forskarsamhället finns ett önskemål om förenkling och stöd genom den administrativa processen vid ansökan om data och prov, exempelvis genom att endast behöva skicka in en blankett för tillgång till prov från flera biobanker. Här har Biobank Sverige en särskild möjlighet att som nationellt samordnande instans kunna förverkliga forskningens vision genom att utforma och etablera effektivare processer och ge forskarna en enkel väg in – en så kallad one-stop-shop.

Därför behövs Biobank Sverige

En handlingskraftig och effektiv biobanksverksamhet som snabbt kan anpassa sig till nya situationer, t.ex. nya forskningsbehov, kommande pandemier, nya lagar och ett konkurrenskraftigt Sverige inom life science, är beroende av en fortsatt ingående och vidareutvecklad nationell samverkan mellan berörda aktörer. Bara då kan vi säkerställa att de stora satsningar som har gjorts för att komma dit vi är idag inte förloras och att vi kan möta framtidens utmaningar på ett effektivt sätt.

Covid-19 – ett talande exempel

Arbetet med biobanksfrågor var av stor betydelse under Sveriges hantering av covid-19-pandemin. Tack vare Biobank Sveriges breda förankring och etablerade position som nationell samordnings-instans för biobanksfrågor fanns det en naturlig part som kunde driva och vägleda i arbetet – men behovet av en resurstarkare biobanksinfrastruktur med möjlighet till fler proaktiva insatser blev också uppenbart.

Biobankslagen och samtyckesfrågor

I ett initialt skede samordnade Biobank Sverige, sjukvårdsregionala biobankscentrum och regionernas samordnare frågor om hur prov och provgivarnas samtycke skulle hanteras enligt biobankslagen och andra lagar på området. Biobank Sverige samordnade avtalsfrågor från Folkhälsomyndigheten gällande behov av tillgång till befintliga prov för att kartlägga smittan bland befolkningen. Biobank Sverige sammanställde och lyfte utmaningarna med dagens biobankslagstiftning, biobanksverksamheternas behov och situation, den resursbrist som följde i form av personal och frysar samt utträngningseffekten av provtagning och biobankning för tillgång till prov för forskning.

Strategisk insamling och provsamlingsregister

Tidigt under pandemin tilldelades Vetenskapsrådet 100 miljoner kronor för att stödja forskning om covid-19. Regeringens förslag fokuserade på att snabbt kunna ge extra stöd till forskning som kunde stoppa utbrottet av covid-19 samt åtgärder för att förhindra framtida pandemier. Biobanksprov är vitala för sådana insatser och nationell samordning inom biobanksområdet för att bekämpa pandemin var därför avgörande.

Biobank Sverige sökte och fick under 2020 finansiering via Vetenskapsrådet för att hjälpa forskningen och vården att möta de behov som pandemin medförde.

Uppdraget och finansieringen ledde till att olika provtyper med bred geografisk spridning kunde samlas in och säkras för framtida forskning. Dessa provsamlingar synliggjordes sedan i ett nationellt provsamlingsregister som etablerades av SciLifeLab i samverkan med Biobank Sverige.

Samordning av provsamling på NPC

Genom att många prov tagna i egenprovtagning sekvenserades av Nationellt pandemicenter (NPC) bildades en omfattande provsamling vilket krävde särskilda insatser. Biobank Sverige var här ett viktigt stöd bland annat genom samordning, tolkning av biobankslagen, reglering av samtycke och framtagandet av förvaringsavtal mellan alla berörda regioner och Nationellt pandemicenter.

” Vid pandemier är det viktigt att samla in prov både före och under olika faser för att förstå smittans utbredning. Det är svårt att på förhand veta vilket prov som behövs, därför är biobanker ovärderliga!

Tove Fall, Professor i molekylär epidemiologi, Uppsala universitet

Lärdomar och reflektioner

Samordningen av biobanksområdet för att möta pandemins behov var framgångsrik men också krävande och utmanande. Den starka samverkan som är grunden för infrastrukturen Biobank Sverige var ett värdefullt fundament som möjliggjorde dialog och deltagande mellan aktörer inom akademi, hälso-/sjukvård, näringsliv och specialistföreningar på ett effektivt sätt. Biobanksfrågor relaterade till pandemin hade genom Biobank Sverige en given hemvist och infrastrukturens kompetens och kunskaper var såväl nödvändig som uppskattad.

Erfarenheterna från arbetet understryker vikten av en stark och kompetent nationell biobanksinfrastruktur, inte bara för att samordna biobanksområdet i stort utan också för att stärka möjligheten att hantera liknande krissituationer i framtiden.

Även om Biobank Sverige redan har kommit långt finns det mycket kvar att göra vad gäller utvecklingen av biobanksområdet. Ett exempel är regionerna, som hade en nyckelroll i provhanteringen och som under pandemin påverkades av hög belastning i sjukvården. Det behöver finnas en beredskap för att ett sådant scenario skulle kunna upprepas – alla vill eller kan inte prioritera biobanksfrågor. Biobank Sverige har som nationell infrastruktur inte någon formell möjlighet att påverka regionernas processer och metoder, utan endast ge råd och rekommendationer. Förebyggande och förbättrande åtgärder bygger alltså på förtroende för infrastrukturen och etableringen av goda och hållbara relationer och rutiner som tillför värde för respektive verksamhet och som fungerar även under extrema förhållanden.

Biobank Sverige har en unik roll som länkande funktion mellan regioner, myndigheter och sakkunskap. Under arbetet med covid-19 fanns det stor osäkerhet kring behov och lokala beslut hos de olika regionerna och alla biobanksverksamheter var överösta av frågor och krav. Bristande resurser och samverkan ledde till olika förutsättningar för respektive biobank och dessa regionala skillnader fick ett flertal negativa konsekvenser: kraftiga förseningar i provhanteringen, prov som skulle tas ut av forskare prioriterades bort och prov som skulle ha sparats fick i många fall kastas.

” En nationell infrastruktur för biobankning är ett måste inför framtida pandemier. NPC har genom samarbetet med Biobank Sverige fått ett avgörande stöd i alla aspekter.

Lars Engstrand, professor/överläkare, Föreståndare, Nationellt Pandemi Centrum (NPC), Karolinska Institutet

Covid-19 pandemin ser nu ut att gå mot sitt slut men forskare är överens om att liknande pandemier utgör ett stort hälsohot för människan även framöver. En nationell biobanksinfrastruktur som arbetar långsiktigt och proaktivt kan här utgöra skillnaden mellan liv och död.

Sammantaget innebär lärdomarna från covid-19 att det på flera nivåer finns ett starkt behov av nationell samordning kring biobanksfrågor. Om Biobank Sverige i rollen som nationell biobanksinfrastruktur hade haft **rätt resurser**, ett **tydligt uppdrag** samt **mandat** för samverkan och vägledning skulle Sverige både ha kunnat spara skattemedel och förbättrat stödet för såväl biobanksverksamheterna som dess intressenter. Det faktum att Biobank Sverige var tvungna att lägga egna resurser på att ansöka om medel för att driva nödvändiga biobanksfrågor som en del av Sveriges pandemiinsatser – ett uppdrag ingen annan skulle ha kunnat utföra – illustrerar också dissonansen i att ha **en grundläggande infrastruktur av nationellt intresse som saknar rätt förutsättningar** att driva sin verksamhet på bästa sätt.